

УДК 351.84-053.2:341.232

А. В. ДАКАЛ,
кандидат медичних наук, докторант кафедри соціальної
і гуманітарної політики, Національна академія
державного управління при Президентові України

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ЩОДО ПІДТРИМКИ ТАЛАНОВИТИХ ДІТЕЙ

Стаття містить огляд ключових законодавчих актів України, які визначають стандарти права дітей на всебічний розвиток, розкриття й реалізацію їх здібностей і талантів. Проведено детальний аналіз даних документів та реальний стан дотримання прав дітей в освітянській галузі.

Наголошується на тому, що для розвитку системи виявлення обдарованої учнівської молоді особливого значення в сприянні самореалізації набувають заклади позашкільної освіти. Навчання і виховання талановитих дітей є надзвичайно важливими для створення бази інтелектуальних і творчих ресурсів України. Тому підтримка їх на законодавчому рівні – це один із пріоритетних напрямів політики нашої держави.

Вказано на проблеми, які є перешкодою для досягнення поставленої мети. Обґрунтовується, що першочергового значення набуває удосконалення державної політики у сфері розвитку інфраструктурного забезпечення та територіальної доступності, підвищення якості функціонування закладів, запровадження сучасних технологій, науково-методичного забезпечення, поліпшення роботи з педагогічними кадрами.

Визначено основні завдання державної політики у цій сфері.

Ключові слова: талановиті діти, позашкільні навчальні заклади, обдарована учнівська молодь, державна політика, захист прав дітей, законодавство, освіта.

A. V. DAKAL,

Doctoral Candidate of the Social and Humanitarian Policy Department, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S STATE POLICY ON SUPPORTING TALENTED CHILDREN

Article containing to review key legislative acts of Ukraine that set standards for children's right to comprehensive development, disclosure and implementation of their abilities and talents. The detailed analysis of these documents and the actual state of observance of children's rights in the educational field was accomplished.

It is stressed that for the development of a system to identify gifted students the particular importance in facilitating of self-fulfillment acquire extracurricular education institutions. Education and upbringing of talented children is essential for creating a database of intellectual and creative resources of Ukraine. Therefore supporting them at a legislative level is one of the priorities of our state policy.

Indicated the problems that are an obstacle in achieving this goal. Substantiated that the priority importance is improvement of state policy in the field of infrastructure provision, territorial availability, and improving the quality of institutions, introduction of modern technologies, scientific and methodological support, improvement of work with pedagogical personnel.

Determined the main tasks of state policy in this area.

Key words: gifted children, xtracurricular education institutions, gifted students, public policy, defense of children's rights, legislation, education.

А. В. ДАКАЛ,

кандидат медицинских наук, докторант кафедры социальной и гуманитарной политики, Национальная академия государственного управления при Президенте Украины

РАЗВИТИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ УКРАИНЫ ПО ПОДДЕРЖКЕ ТАЛАНТЛИВЫХ ДЕТЕЙ

Статья содержит обзор ключевых законодательных актов Украины, которые определяют стандарты права детей на всестороннее развитие, раскрытие и реализацию их способностей и талантов. Проведен детальный анализ данных документов и реальное состояние соблюдения их прав в области образования.

Подчеркивается, что для развития системы выявления одаренной учащейся молодежи особое значение в содействии самореализации приобретают учреждения внешкольного образования. Обучение и воспитание талантливых детей очень важны для создания базы интеллектуальных и творческих ресурсов Украины. Поэтому поддержка их на законодательном уровне – это одно из приоритетных направлений политики нашего государства.

Указано на проблемы, которые являются препятствием для достижения поставленной цели. Обосновывается, что первостепенное значение приобретает совершенствование государственной политики в сфере развития инфраструктурного обеспечения и территориальной доступности, повышение качества функционирования учреждений,

© Дакал А. В., 2017

внедрение современных технологий, научно-методического обеспечения, улучшения работы с педагогическими кадрами.

Определены основные задачи государственной политики в этой сфере.

Ключевые слова: талантливые дети, внешкольные учебные заведения, одаренная учащаяся молодежь, государственная политика, защита прав детей, законодательство, образование.

Постановка проблеми. Для розвитку і процвітання нашої держави необхідна наявність інноваційного людського капіталу. Тому особливо значущим для України є виявлення та підтримка талановитих дітей, обдарованої учнівської молоді. Щоб досягти поставленої мети, необхідні: правильно сформована дієва державна політика, законодавча база, створення соціального середовища, сприятливого для виховання особистості з високим рівнем творчих здібностей, створення умов для реалізації таланту й отримання результату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У системі освіти методам роботи з талановитими дітьми приділено значну увагу з боку науковців. Соціально-педагогічними проблемами підтримки, адаптації й розвитку обдарованих дітей та молоді займалася І.Зверева [1]. Методичні аспекти організації соціально-педагогічної підтримки інтелектуально обдарованих дітей описала Ю.Ткаченко [2], акцентуючи увагу на тому, що одним із пріоритетних напрямів державної освітньої політики є турбота про обдаровану і талановиту молодь, її творчий, інтелектуальний, духовний і фізичний розвиток. А.Капська описала технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями [3]. На особливості роботи школи з обдарованими дітьми вказала Л.Ілійчук [4]. Нормативно-правовий та соціально-педагогічний аспекти питання вивчала Ю.Грищук [5].

Потреби підростаючого покоління потребують відповідного відображення в системі державного управління. Проблема обдарованості виходить на передній план у державній політиці, визначаючи пошук, навчання і виховання талановитих дітей. Але створення умов для їх розвитку та реалізації, стверджує Т.Тарасенко, ітчизняними дослідниками оцінюється досить критично [6, с. 2]. У своїй дисертаційній роботі Р.Науменко запропонувала розв'язання цієї проблеми, що полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні механізмів державного регулювання позашкільної освіти, яка сприяє виявленню та розвитку талановитих дітей [7]. Практичні аспекти розвитку державного управління в галузі освіти на різних рівнях вивчали О.Жабенко, Л.Паращенко, С.Майборода. Є.Красняков розглядав проблеми та перспективи розвитку обдарованої молоді України. В.Філіппова займалася розробленням прогностичних сценаріїв процесу формування й реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти [8]. Проблеми та реалії державно-громадського управління освітою висвітлено в роботі Л.Калініної [9]. Функціонування національної освіти як цілісної системи, механізми реалізації державної гуманітарної політики вивчали В.Бульба, О.Поступна, О.Степанко [10]. Що стосується рівнів освіти, визначених у законодавчому полі, то їх непропорційно представлено в наукових роботах. Основну кількість присвячено вищій освіті, декілька – професійно-технічній, лише одну – позашкільній та жодної – дошкільній [11, с. 7]. Недостатня зацікавленість науковців найменшими громадянами нашої держави в жодному разі не дає підстав вважати, що управління на першому етапі освіти має досконалий рівень і позитивні результати. Саме на підростаючому поколінні необхідно зосередити увагу для того щоб дати можливість розкритись дитячим талантам.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових праць, досліджувана проблема розглядалася переважно в системі освіти. Науковці з державного управління приділяли увагу окремим аспектам цієї проблеми, а тому теоретичні та методичні розробки потребують подальшого розвитку й поглибленого вивчення.

Мета статті – здійснити огляд основних документів, що визначають ключові стандарти права дітей на всебічний розвиток, розкриття й реалізацію своїх здібностей і талантів; проаналізувати українське законодавство та реальний стан дотримання прав дітей; визначити проблеми та головні завдання державної політики у сфері освіти.

Виклад основного матеріалу. Ще до здобуття незалежності в травні 1991 р. Україна прийняла Закон про освіту [12], де в ст. 6 сказано, що одним із основних принципів освіти в Украї-

ні є доступність освітніх послуг та рівність умов для повної реалізації здібностей, таланту, всебічного розвитку. І тільки через 9 років, у червні 2000 р., було прийнято Закон про позашкільну освіту, де в ст. 8 основним завданням є пошук, розвиток та підтримка здібних, обдарованих і талановитих вихованців, учнів і слухачів; а також удосконалення фізичного розвитку, підготовка спортивного резерву для збірних команд України з різних видів спорту. Згідно зі ст. 12 творчі об'єднання позашкільного навчального закладу класифікуються за трьома рівнями, де вищий рівень – це об'єднання за інтересами для здібних і обдарованих дітей. У ст. 15 визначено напрями, за якими може здійснюватися позашкільна освіта. А саме: дослідницько-експериментальний, який сприяє створенню умов для творчого самовдосконалення, виявленню, розвитку і підтримці юних талантів та обдарувань, залученню їх до науково-дослідницької, експериментальної, конструкторської, винахідницької роботи в різних галузях науки, техніки, культури і мистецтва [13]. Остання редакція цього Закону затверджена в січні 2016 р., але зміни відносно талановитих дітей не вносилися [14]. В оновлений Закон України “Про освіту” (проект від 04 квітня 2016 р.) внесена стаття про позашкільну освіту, яка повинна забезпечувати навчання, виховання, розвиток та соціалізацію дітей і молоді з метою розвитку здібностей і талантів, здобуття первинних професійних навичок та вмінь, необхідних для подальшої самореалізації і професійної діяльності. У ст. 23 про особливо обдарованих дітей сказано, що центральний орган виконавчої влади може створювати національні спеціалізовані заклади для забезпечення здобуття повної середньої освіти дітьми, які виявили особливі здібності й таланти в математичній, природничій галузях знань, до музичної, мистецької чи спортивної діяльності [15]. Доступ до навчання в таких закладах здійснюється на конкурсних засадах. У жовтні 2016 р. Верховна Рада України у першому читанні ухвалила проект цього Закону.

Стосовно заходів щодо розвитку системи виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей видано Указ Президента України [16], в якому йдеться про розширення мережі позашкільних навчальних закладів, територіальних малих академій наук та їх фінансове забезпечення; модернізацію навчально-методичної та матеріально-технічної баз існуючих позашкільних закладів по роботі з обдарованою і талановитою учнівською молоддю. Передбачається шляхом заснування відповідних премій та стипендій запровадити систему заохочень і підтримки переможців Всеукраїнських учнівських олімпіад, конкурсів, наукових досліджень.

Важливе значення мають укази Президента для збереження й відтворення культурної спадщини українського народу, створення і поширення культурних цінностей, забезпечення фінансової підтримки кращих мистецьких колективів, окремих митців, обдарованої творчої молоді [17, с. 568]. Державна фінансова допомога талановитій учнівській молоді надається з метою реалізації значущих творчих проектів у соціальній та гуманітарній сферах. Вона присуджується за особливі досягнення, які сприяють суспільно-економічному розвитку країни й утвердженню її міжнародного авторитету; здійснюється у вигляді стипендій, грантів Президента України (може одержати громадянин України віком від 14 до 35 років) і премій Кабінету Міністрів України.

У 2000 р. видано Указ Президента України “Про гранти Президента України для обдарованої молоді”, в якому сказано: “Установити з 2001 року 30 щорічних грантів Президента України, збільшити їх кількість до 60 з 1 січня 2005 року. Максимальний розмір кожного гранту не повинен перевищувати 75000 гривень” [18]. Кожні два роки в Указі відбувалися зміни. Уже в 2002 р. “з метою удосконалення порядку надання обдарованій молоді щорічних грантів” [19] сума підтримки була пониженою на 25000 гривень з кожного гранту. У 2004 р. стан законодавчої бази покращився – кількість щорічних грантів на наступний рік заплановано збільшити до 60, а сума знову складала 75000 гривень. Ще через два роки в Указі 2006 р. сказано: “Призначення грантів і встановлення їх розмірів здійснює Президент України за поданням Кабінету Міністрів України” [20]. Кількість і сума не були фіксованими. Але одержувача гранту зобов'язано подати звіт про використання призначених коштів у порядку, встановленому Міністерством та зазначеному в договорі. Протягом наступних років кількість грантів та сума

так і не були встановленими, а вже в 2016 р. кошти виділені лише 13-ти значущим творчим проектам у соціальній та гуманітарній сферах [21]. Сума для кожного гранту визначалася індивідуально і коливалась від 23000 до 75000 грн. Таким чином, відслідковуючи інфляцію гривні з 2000 р., варто наголосити, що призначені суми зменшилися як мінімум у 5,5 раза.

Позитивним є те, що Верховна Рада України зобов'язала Кабінет Міністрів України до 1 квітня 2016 р. поінформувати про стан реалізації Рекомендацій парламентських слухань на тему "Сімейна політика України – цілі та завдання" [22]. Контроль за виконанням цієї Постанови покладено на Комітет Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму. У рекомендаціях слухань вказано на необхідність внесення змін до деяких законів України щодо підтримки талановитих дітей і молоді.

Інститут сім'ї є важливою ланкою громади, де зростають і виховуються діти, формується особистість та індивідуальність кожного. Водночас проблеми, які роками накопичувалися в умовах економічної нестабільності і соціально-політичних змін українського суспільства, ще більше загострилися в останні роки внаслідок російської агресії, яка призвела до збройного конфлікту та складної економічної ситуації. Соціальне становище громадян суттєво погіршилося. Батьки змушені зосереджувати свою увагу на пошуку додаткового заробітку, тому мало приділяють уваги дітям і їхньому вихованню. Але обставини, що склалися в Україні, не повинні впливати на підростаюче покоління. Виправданим кроком стало затвердження Кабінетом Міністрів України Державної цільової соціальної програми підтримки сім'ї до 2016 року. Однак сьогодні основна увага держави зосереджена насамперед на організації системи підтримки сімей, що опинилися в складних життєвих обставинах, а підтримці звичайних сімей з дітьми приділяється недостатньо уваги.

На виконання Указу Президента України "Про заходи щодо розвитку системи виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей та молоді" провідну роль у їх підтримці надано Національному центру "Мала академія наук України". Особливого значення у сприянні творчій самореалізації набувають заклади позашкільної освіти. Саме тут можуть бути розкриті таланти, на які батьки не встигають звернути увагу.

Завдання органів державної влади полягають, зокрема, у розробці й реалізації концепції формування національної еліти в Україні, яка має визначати пріоритетні напрями державної політики, у тому числі виховання в молодого покоління національної самосвідомості, патріотизму, відбір, виховання, цілеспрямоване навчання талановитої молоді, формування в неї лідерських якостей, організаторських здібностей, національно-демократичного світогляду, в основу якого покладені демократичні, моральні, національні цінності [17, с. 611]. Для досягнення цих цілей розпорядженням Кабінету Міністрів України був створений Інститут обдарованої дитини, основними завданнями якого є розробка програм розвитку обдарованої особистості на всіх вікових етапах у системі освіти від дошкільної до вищої; створення сприятливих умов для реалізації й розвитку талановитих дітей, інтеграція в міжнародний освітній та інформаційний простір; їх правовий та соціальний захист, розв'язання актуальних проблем освіти та виховання, а також усвідомлення державного значення роботи з такою категорією юних громадян.

Головною метою діяльності інституту є поліпшення функціонування системи пошуку, розвитку і підтримки талановитих дітей та молоді України. Талант, за визначенням М.-Л.Чеппі, – це високий рівень обдарованості, природний хист людини до певного виду діяльності; видатні природні здібності людини та вміння, які розвиваються з набуттям навичок і досвіду що дає людині змогу успішно, самостійно й оригінально діяти, та вирізняється новизною, високим рівнем досконалості і суспільною значимістю [23]. Перші ознаки таланту можуть виявитись уже в дитячому віці. Він може проявитися в різних сферах людської діяльності в галузях музики, літератури, природничих наук, техніки, спорту, в організаторській діяльності, в різноманітних видах виробництва.

На думку Е.Циганкової, обдарованість дитини може бути як благополучною, так і проблемною для неї та її оточення [24, с. 54]. Тому одна з проблем, яку повинні постійно

розв'язувати органи державного управління і суспільство в цілому, – це розвиток творчої особистості з інноваційним мисленням, а в подальшому – вмінням юного громадянина спрямувати свою практичну діяльність. Навчання і виховання талановитої учнівської молоді є надзвичайно важливими для створення основи розвитку інтелектуальних і творчих ресурсів України. Сьогодні необхідно сприяти розвитку талановитих дітей на етапі навчання у загальноосвітньому навчальному закладі. Їх підтримка на законодавчому рівні повинна бути одним із пріоритетних напрямів політики нашої країни.

До заходів державної підтримки обдарованої учнівської молоді належать зарахування поза конкурсом до вищих навчальних закладів, надаватися цільових пільгових державних кредитів для здобуття вищої освіти. Вони мають забезпечуватися стипендіями, гуртожитками, інтернатами. За рахунок коштів з бюджету держави має фінансуватися проведення науково-дослідних, дослідно-конструкторських та інших видів наукової діяльності. Повинні організовуватися конференції, виставки, турніри, надавати одноразова грошова премія за перемогу в олімпіадах, конкурсах, змаганнях. Обдаровані діти мають безкоштовно здобувати освіту в спеціалізованих навчальних центрах культури, спортивних школах і секціях, позашкільних навчально-виховних закладах.

Аналіз нормативної бази з питань виховної роботи свідчить, що в Україні існує необхідна правова основа, яка дає змогу державі забезпечувати всебічний розвиток дітей. Про це свідчить наявність таких законів України: “Про позашкільну освіту”, “Про молодіжні та дитячі громадські організації”, “Про основні засади державної підтримки обдарованих дітей та молоді України”, “Про Загальнодержавну програму “Національний план дій реалізації Конвенції ООН про права дитини” на період до 2016 року”. Важливим є і Указ Президента України щодо підтримки обдарованих і талановитих дітей та молоді. Свою позитивну роль відіграли також постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Державної цільової програми розвитку позашкільної освіти на період до 2014 року”, “Про затвердження Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2009–2015 роки”, “Про удосконалення роботи з талановитими дітьми”. Але всі ці установчі документи прийняті до 2010 р. У подальшому видавалися укази Президента України про призначення грантів, стипендій, нагород для обдарованої молоді.

Відповідно до плану заходів з реалізації Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року з метою підвищення рівня та удосконалення змісту позашкільної освіти Міністерством освіти і науки України оприлюднено курс на поліпшення якості забезпечення гуртків, груп, секцій, студій та інших творчих об'єднань навчальних закладів оновленою навчальною літературою. Також було розроблено проект Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 років, в якому йдеться про те, що на законодавчому рівні необхідно забезпечити об'єднання позашкільних навчальних закладів від зміни форм власності та передачі їхнього майна. Ухвалено міські, районні, обласні програми “Обдарована дитина” на 2016–2020 роки, спрямовані на забезпечення формування інтелектуального потенціалу нації шляхом створення оптимальних умов для виявлення обдарованих дітей конкретного регіону та надання їм допомоги в розвитку творчого потенціалу, самореалізації особистості в сучасному суспільстві, постійного духовного самовдосконалення.

Це говорить про те, що підтримці обдарованих і талановитих дітей та розвитку позашкільної освіти приділяється достатньо уваги, але закріплення в чинному законодавстві певних положень ще не є показником їх реалізації чи втілення в педагогічну практику й отримання запланованого результату. В Україні існує державний центр позашкільної освіти, який координує навчально-виховну, інформаційно-методичну та організаційно-масову роботу. Йому підконтрольні 227 позашкільних навчальних закладів науково-технічного напрямку та 906 художньо-естетичного, що в сукупності складає 2/3 від загальної кількості позашкільних навчальних закладів країни. У них навчається понад 1,2 млн вихованців. Але дати реальну оцінку стану справ у цій сфері надзвичайно складно, оскільки точна статистика про мережу закладів і про дітей, які відвідують гуртки чи секції після уроків у школі, відсутня.

Доступність освітньо-розвиваючої бази після основних занять є однією з найнеобхідніших потреб у підростаючого покоління не залежно від місця проживання та рівня добробуту сім'ї. Адже різні категорії дітей мають неоднакові можливості доступу до послуг, які надаються навчальними закладами. Це обмежує їх самореалізацію, а в майбутньому виступає вагомим фактором формування нерівності в суспільстві. Фактично створюється ситуація, коли юні громадяни України мають рівні права, але різні можливості щодо їх забезпечення.

Саме тому першочергового значення набуває вдосконалення державної політики у сфері розвитку інфраструктурного забезпечення та територіальної доступності, підвищення якості функціонування закладів усіх типів за рахунок оновлення змісту їх діяльності, запровадження сучасних технологій, науково-методичного забезпечення, поліпшення роботи з педагогічними кадрами як для міських, так і для сільських дітей, щоб дати можливість розкрити свої таланти і проявити здібності на місцевому, регіональному й національному рівнях.

Висновки. На сучасному етапі розвитку держави і суспільства в Україні особливим чином увиразнюється потреба в організації підтримки талановитих дітей відповідно до їх здібностей, обдарувань, уподобань та інтересів. Тож формуванню та реалізації державної політики України щодо підтримки таких дітей у контексті захисту їх прав має приділятися якнайпильніша увага. Йдеться, зокрема, про вдосконалення відповідної законодавчої та нормативно-правової бази; створення умов для розвитку дошкільної та позашкільної освіти, благодійної діяльності юридичних і фізичних осіб у цій царині; координацію зусиль органів виконавчої влади всіх рівнів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян у розв'язанні окресленого кола проблем.

Важливим при цьому є втілення в життя принципів державного регулювання, за яких буде дотримане оптимальне поєднання централізації й децентралізації, повноцінне фінансово-економічне забезпечення, зростання професійної компетентності суб'єктів державної політики щодо підтримки талановитих дітей і, як наслідок, – відповідальності та отримання результату.

У зв'язку з тим, що на цей час в Україні ведеться лише відомча статистика про мережу центрів позашкільної освіти, а точна інформація про загальну кількість дітей, які отримують послуги в державних закладах та у фізичних осіб-підприємців, відсутня, є потреба у створенні єдиного державного реєстру, який би відображав стан справ у цій галузі (наявність установ, їх структуру і специфіку, кількість задіяних дітей). Відтак можна буде планувати розвиток означеної сфери, а саме: необхідну кількість педагогів, закладів, фінансування.

Справою державної ваги є необхідність не тільки створити належні умови для розвитку обдарованих і талановитих дітей, а ще й утримати їх в Україні, забезпечивши якісною освітою і достойною роботою в недалекому майбутньому. Поки ж що українська молодь все частіше для навчання обирає зарубіжні університети. При цьому вищі навчальні заклади країни втрачають абітурієнтів і інвестиції, працедавці (в подальшому) – десятки тисяч кваліфікованих фахівців, а держава – громадян, яких ростила і навчала протягом 10–15 років.

Подальші дослідження окресленої проблематики, на наш погляд, мають стосуватися державно-управлінських аспектів забезпечення рівного доступу дітей до якісної освіти, зокрема дотримання відповідних прав дітей у сільській місцевості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соціальна педагогіка: теорія і технології : підручник / за заг. ред. І. Д. Звереві. – Київ : Центр навч. л-ри, 2006. – 316 с.
2. Ткаченко Ю. М. Методичні аспекти організації соціально-педагогічної підтримки інтелектуально обдарованих дітей [Електронний ресурс] / Ю. М. Ткаченко. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/11_NPE_2013/Pedagogica/6_134418.doc.htm
3. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями / А. Капська [та ін.] ; навч.-метод. посіб. – Київ : Слово, 2015. – 328 с.

4. Ілійчук Л. Особливості роботи школи з обдарованими дітьми [Електронний ресурс] / Л. Ілійчук // Гірська школа українських Карпат № 8–9. – (2013). – С. 67–70. – Режим доступу : file:///C:/Users/Office/Downloads/gsuk_2013_8-9_22.pdf
5. Грищук Ю. В. Підтримка обдарованої учнівської молоді: нормативно-правовий та соціально-педагогічний аспекти [Електронний ресурс] / Ю. В. Грищук // Освітологічний дискурс. – 2014. – № 1. – С. 46–57. – Режим доступу : http://elibrary.kubg.edu.ua/3876/1/Y_Hryshchuk_OD_1_2014_KUBG.pdf
6. Тарасенко Т. М. Державна політика щодо створення умов для розвитку обдарованої молоді в Україні [Електронний ресурс] / Т. М. Тарасенко. – Режим доступу : http://academy.gov.ua/ej/ej9/doc_pdf/Tarasenko_TM.pdf
7. Науменко Р. А. Державне регулювання розвитку позашкільної освіти в Україні : автореф. дис. ... д-ра держ. упр. : 25.00.02 / Науменко Раїса Андріївна. – Київ, 2013. – 43 с.
8. Філіппова В. Д. Методика розроблення прогностичних сценаріїв процесу формування і реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти України [Електронний ресурс] / В. Д. Філіппова // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2015. – № 1. – Режим доступу : http://el-zbirn-du.at.ua/2015_1/24.pdf
9. Калініна Л. М. Проблеми та реалії державно-громадського управління освітою на сучасному етапі розвитку демократичного суспільства / Л. М. Калініна // Постметодика. – 2012. – № 3. – С. 2–10.
10. Бульба В. Г. Державна гуманітарна політика України щодо розвитку освіти: механізми реалізації / В. Г. Бульба, О. В. Поступна, О. В. Степанко // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2013. – 2 (44). – С. 7–13.
11. Поступна О. В. Наукометричний аналіз автореферативного фонду України з дослідження методологічних основ формування системи управління освітою в галузі науки державного управління / О. В. Поступна // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2016. – Вип. 1 (52). – С. 77–86.
12. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 23 трав. 1991 р. № 1060-ХІІ / Верхов. Рада УРСР. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
13. Про позашкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 22 черв. 2000 р. № 1841-ІІІ. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>
14. Про позашкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 22 черв. 2000 р. № 1841-ІІІ (Редакція станом на 01.01.2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>
15. Про освіту [Електронний ресурс] : Проект Закону України від 04 квіт. 2016 р. № 3491-д. – Режим доступу : [14-zakonoprojekt-pro-osvitu-\(2\)](http://zakonoprojekt-pro-osvitu-(2))
16. Про заходи щодо розвитку системи виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей та молоді [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 30 верес. 2010 р. № 927/2010. – Режим доступу : <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/8450/466697/>
17. Соціальна і гуманітарна політика : підручник / [авт. кол. : В. П. Трощинський, В. А. Скуратівський, М. В. Кравченко та ін.]; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського. – Київ : НАДУ, 2016. – 792 с.
18. Про гранти Президента України для обдарованої молоді [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 02 серп. 2000 р. № 945/2000. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/945/2000>
19. Про внесення змін до Указу Президента України [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 2 серп. 2000 р. № 945. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1212/2002>

20. Про внесення змін до Указу Президента України від 2 серпня 2000 р. № 945 [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 20 лют. 2006 р. № 146/2006. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/146/2006>
21. Про призначення грантів Президента України для обдарованої молоді на 2016 рік [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 17 лют. 2016 р. № 55/2016. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/552016-19790>
22. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: “Сімейна політика України – цілі та завдання” [Електронний ресурс] / Верхов. Рада України ; Рекомендації від 08 груд. 2015 р. № 854-VIII. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/854-19>
23. Українська психологічна термінологія : словник-довідник / за ред. М.-Л. А. Чепи. – Київ, 2010. – 302 с.
24. Циганкова Е. Обдарованість як проблема / Е. Циганкова // Психопрофілактика. – Київ : Редакції загально педагогічних газет, 2003. – С. 54–65.

REFERENCES

1. Zvyeryeva I. Social`na pedagogika: teoriya i tehnologiyi: pidruchny`k / za zag. red. I. D. Zvyeryevoyi. - K.: Centr navchal`noyi literatury`, 2006. – 316 s.
2. Tkachenko Yu. M. Metody`chni aspekty` organizatsiyi social`no-pedagogichnoyi pidtry`mky` intelektual`no obdarovany`x ditej, available at: http://www.rusnauka.com/11_NPE_2013/Pedagogica/6_134418.doc.htm
3. Tehnologiyi social`no-pedagogichnoyi roboty` z sim`yamy` / A. Kaps`ka [ta in.] ; navch.-metod. posibny`k - Ky`yiv : Slovo, 2015. - 328 s.
4. Ilijchuk L. Osobly`vosti roboty` shkoly` z obdarovany`my` dit`my` // Girs`ka shkola ukrayins`ky`x Karpat № 8-9 (2013) S.67-70, available at: file:///C:/Users/Office/Downloads/gsuk_2013_8-9_22.pdf
5. Gry`shhuk Yu. V. Pidtry`mka obdarovanoyi uchniv`s`koyi molodi : normaty`vno-pravovy`j ta social`no-pedagogichny`j aspekty` / Yu. V. Gry`shhuk // Osvitologichny`j dy`skurs. – 2014. № 1. – S. 46-57, available at: http://elibrary.kubg.edu.ua/3876/1/Y_Hryshchuk_OD_1_2014_KUBG.pdf
6. Tarasenko T. M. Derzhavna polity`ka shhodo stvorennya umov dlya rozvy`tku obdarovanoyi molodi v Ukrayini, available at: http://academy.gov.ua/ej/ej9/doc_pdf/Tarasenko_TM.pdf
7. Naumenko R. A. Derzhavne regulyvannya rozvy`tku pozashkil`noyi osvity` v Ukrayini : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya doktora nauk z derzh. upr. : 25.00.02 / Rayisa Andriyivna Naumenko; NADU. - Ky`yiv. – 2013.- 43 s.
8. Filippova V. D. Metody`ka rozroblennya prognozovy`x scenariy`iv procesu formuvannya i realizatsiyi derzhavnoyi polity`ky` v galuzi pedagogichnoyi osvity` Ukrayiny` / Filippova V. D. // Teoriya ta prakty`ka derzhav go upravlinnya i misceвого samovryaduvannya. - 2015. № 1, available at: http://el-zbirn-du.at.ua/2015_1/24.pdf
9. Kalinina L. M. Problemy` ta realiyi derzhavno-gromads`kogo upravlinnya osvitoyu na suchasnomu etapi rozvy`tku demokrats`chnogo suspil`stva / L. M. Kalinina // Postmetody`ka. – 2012. – № 3. – S. 2–10.
10. Bul`ba V. G. Derzhavna gumanitarna polity`ka Ukrayiny` shhodo rozvy`tku osvity`: mexanizmy` realizatsiyi / V. G. Bul`ba, O. V. Postupna, O. V. Stepanko // Aktual`ni problemy` derzhavno-go upravlinnya : zb. nauk. pr. – X. : Vy`d-vo XarRI NADU “Magy`str”, 2013. – 2 (44). – S. 7–13.
11. Postupna O.V. Naukometry`chny`j analiz avtoreferaty`vnogo fondu Ukrayiny` z doslidzhennya metodologichny`x osnov formuvannya sy`stemy` upravlinnya osvitoyu v galuzi nauky` derzhavnogo upravlinnya / O. V. Postupna // Teoriya ta prakty`ka derzhavnogo upravlinnya : zb. nauk. pr. – X. : Vy`d-vo XarRI NADU “Magistr”, 2016. – Vy`p. 1 (52). – S. 77–86.
12. Pro osvitu Verxovna Rada URSR; Zakon Ukrayiny` vid 23.05.1991 № 1060-XIII, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>

13. Zakon pro pozashkil`nu osvitu vid 22.06.2000 № 1841-III, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>
14. Zakon pro pozashkil`nu osvitu vid 22.06.2000 № 1841-III (Redakciya stanom na 01.01.2016) // available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>
15. Proekt Zakonu Ukrayiny` "Pro osvitu" vid 04.04.2016 № 3491-d, available at: 14-zakono-proekt-pro-osvitu-(2)
16. "Pro zaxody` shhodo rozvy`tku sy`stemy` vy`yavlennya ta pidtry`mky` obdarovany`x i talanovy`ty`x ditej ta molodi" Ukaz Prezy`denta Ukrayiny` vid 30 veresnya 2010 roku № 927/2010, available at: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/8450/466697/>
17. Social`na i gumanitarna polity`ka : pidruchny`k / [avt. kol. : V. P. Troshhy`ns`ky`j, V. A. Skurativs`ky`j, M. V. Kravchenko ta in.]; za zag. red. Yu. V. Kovbasyuka, V. P. Troshhy`ns`kogo. – K. : NADU, 2016. – 792 s.
18. Pro granty` Prezy`denta Ukrayiny` dlya obdarovanoi molodi // Prezy`dent Ukrayiny`; Ukaz, Polozhennya vid 02.08.2000 № 945/2000, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/945/2000>
19. Ukaz Prezy`denta Ukrayiny` Pro vnesennya zmin do Ukazu Prezy`denta Ukrayiny` vid 2 serpnja 2000 roku N 945, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1212/2002>
20. Pro vnesennya zmin do Ukazu Prezy`denta Ukrayiny` vid 2 serpnja 2000 roku N 945 Prezy`dent Ukrayiny`; Ukaz vid 20.02.2006 № 146/2006, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/146/2006>
21. Pro pry`znachennya grantiv Prezy`denta Ukrayiny` dlya obdarovanoi molodi na 2016 rik Ukaz Prezy`denta Ukrayiny` vid 17 lyutogo 2016 roku, available at: №55/2016 <http://www.president.gov.ua/documents/552016-19790>
22. Pro Rekomendaciyi parlaments`ky`x sluxan` na temu: "Simejna polity`ka Ukrayiny` – cili ta zavdannya" Verxovna Rada Ukrayiny`; Postanova, Rekomendaciyi vid 08.12.2015 № 854-VIII, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/854-19>
23. Ukrayins`ka psy`xologichna terminologiya: slovny`k-dovidny`k. Za red. M.-L. A. Chepy`. – K., 2010. – 302 s.
24. Cy`gankova E. Obdarovanist` yak problema // Psy`xoprofilakty`ka. – K.: Redakciyi zagal`no pedagogichny`x gazet, 2003. – 112 p. – P. 54-65.

SUMMARY

The development and prosperity of our country requires innovative human capital. Therefore it is particularly important for Ukraine to identify and support talented children and gifted students. Achieving of this goal requires: properly formed an effective government policy, legislation, establishment of a social environment conducive to education of the individual with high creativity, creating conditions for implementation of talents and results.

Despite the significant number of scientific papers, investigated problem was reviewed mainly in education system. Scientists from of state administration paid attention to certain aspects of the problem, which is why theoretical and methodological works require further development and in-depth studying.

This article aims to review basic documents, to define the problem and the main objectives of state policy in education, to review key legislative acts of Ukraine that set standards for children's right to comprehensive development, disclosure and implementation of their abilities and talents.

The detailed analysis of these documents and the actual state of observance of their rights in the educational field was accomplished. For example, in 2000 there was issued the Decree of the President of Ukraine "On the President of Ukraine grant for gifted youth", which states: "To set 30 annual grants of the President of Ukraine in 2001 and to increase their number to 60 from January

1, 2005". The maximum amount of each grant may not exceed 75,000 UAH. Every two years the Decree has been altered. And in 2016 funds were allocated only to 13 significant art projects in social and humanitarian areas. The amount of each grant was determined individually and ranged from 23,000 to 75,000 UAH. Thus, tracking the inflation of hryvnia in 2000, it should be emphasized that the assigned amount decreased at least 5.5 times.

It is stressed that for the development of a system to identify gifted students the particular importance in facilitating of self-fulfillment acquire extracurricular education institutions. The Decree of the President of Ukraine refers to expanding of network of extracurricular education institutions, small territorial academies of sciences and their financial maintenance; modernization of educational-methodological and material-technical bases. To achieve these goals, the Cabinet of Ministers of Ukraine established the Institute of a gifted child, which main tasks were developing programs of a gifted person at all age stages in the education system from pre-school to higher; creating favorable conditions for the implementation and development of talented children. According to the action plan on implementation of the National Strategy for the Development of Education in Ukraine for the period till 2021 to enhance and improve the content of extracurricular education, the Ministry of Education and Science of Ukraine published a course at improving quality of groups, sections, studios and other creative associations of educational institutions with updated educational literature. There were approved city, district, and regional programs "Gifted Child" for 2016–2020, aimed at ensuring the formation of intellectual potential of the nation by creating optimal conditions to identify gifted children in every certain region and to help them in developing of their creativity, personal fulfillment in modern society, permanent spiritual self improvement.

This shows that there was enough attention paid to supporting of gifted and talented children and development of extracurricular education, but enforcing of certain provisions in the current legislation is not an indicator of their realization or implementation in pedagogical practice and obtaining the intended result. It is extremely difficult to evaluate the situation in this area because at the moment there are no exact statistics about the network of extracurricular schools and children attending study groups or sections after school classes. The availability of educational-developing base after the main classes is one of the most essential needs of the younger generation, regardless of place of residence or welfare of a family.

Education and upbringing of talented children is essential for creating a database of intellectual and creative resources of Ukraine. Therefore supporting them at a legislative level is one of the priorities of our state policy.

Indicated the problems that are an obstacle in achieving this goal. Substantiated that the priority importance is improvement of state policy in the field of infrastructure provision, territorial availability, and improving the quality of institutions, introduction of modern technologies, scientific and methodological support, improvement of work with pedagogical personnel.

Determined the main tasks of state policy in this area.